

УДК 658.7:330.1

ГЕНЕЗИС ЛОГИСТИКИ КАК ОТРАСЛИ ЗНАНИЙ

*Воловельская И.В., к.э.н., доцент,
Стоноженко Ю.В., магистр,
Батаева К.В., магистр (УкрГУЖТ)*

На сегодняшний день логистические бизнес-процессы понимаются как совокупность действий, направленных на управление товарными, информационными и финансовыми потоками с целью повышения эффективности работы предприятия, снижения совокупных затрат и повышения прибыли.

Поскольку формирование логистики как единой науки еще незавершенно, неизбежно возникают определенные методические сложности в определении предмета исследования.

В данной статье дан критический анализ основным существующим логистическим системам.

Ключевые слова: логистика, генезис, эволюция, подход, логистическая система.

ГЕНЕЗИС ЛОГІСТИКИ ЯК ГАЛУЗІ ЗНАНЬ

*Воловельська І.В., к.е.н., доцент,
Стоноженко Ю.В., магістр,
Батаєва К.В., магістр (УкрДУЗТ)*

На сьогоднішній день логістичні бізнес-процеси розуміються як сукупність дій, спрямованих на управління товарними, інформаційними та фінансовими потоками з метою підвищення ефективності роботи підприємства, зниження сукупних витрат і підвищення прибутку.

Оскільки формування логістики як єдиної науки ще незавершене, неминуче виникають певні методичні труднощі у визначенні предмета дослідження.

У цій статті дано критичний аналіз основних існуючих логістичних систем.

Ключові слова: логістика, генезис, еволюція, підхід, логістична система.

GENESIS LOGISTICS AS A BRANCH OF KNOWLEDGE

*Volovelskaya I.V., Candidate of Economic Sciences, associate professor,
Stonozhenko Y.V., master,
Bataeva K.V., master (USU RT)*

Today logistics business processes are understood as a set of actions aimed at management of product, information and financial flows with the purpose of increasing the efficiency of the enterprise, reducing total costs and increasing profits.

In terms of development of theory and practice, logistics can be understood as the management of material, information, financial and other flows, that is, the bringing of raw materials, information and finances from supplier and manufacturer to the final consumer in accordance with the set requirements.

Since the formation of logistics as a science is still incomplete, inevitably there are certain methodological difficulties in determining the subject of research.

In this article the critical analysis of the main existing logistics systems.

Keywords: logistics, genesis, evolution, approach, logistics system.

Постановка проблеми: Логістика, як отрасль знань, характеризується многогранною структурою. Як і для більшості основних понять економіки, єдиного визначення логістики немає.

Специфіка даного поняття, а також невідомість існуючих класифікацій і характеристик цього поняття на даний момент часу і стали основою для написання даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій:

Вопросами, в яких розкриваються основи логістики, присвячені роботи таких учених, як: О. Б. Белоцерковський, П. В. Брынь, О. О. Замула, Н. В. Ширяева; М. Василевський, І. Билык, О. Дейнега, М. Довба; В.Л.Дикань, І.В. Воловельська, Е.В. Маковоз і др. [1- 9].

Нерешені складові загальної проблеми. Проблема полягає в відсутності комплексного дослідження, яке зв'язало б всі сторони і характеристики різних підходів до розгляду поняття логістики як галузі знань.

Ціль статті полягає в вивченні і критичному аналізі існуючих генезисів поняття логістики.

Визначення основного матеріалу дослідження. В плані розвитку теорії і практики, логістику можна розглядати як управління матеріальними, інформаційними, фінансовими і др. потоками, тобто доставку сировини, матеріалів, інформації і фінансів від постачальника і підприємства-виробника до кінцевого споживача в відповідності з поставленими вимогами.

Також логістика призначена забезпечити потоки і їх розподіл в відповідності з поставленими завданнями і з максимальною ефективністю.

Логістика існувала з доісторических часів, але тільки в 20 столітті, коли з'явилася можливість обробляти і аналізувати великі потоки інформації і почали розроблятися методики і моделі, системи і їх описання, логістика стала розвиватися як галузь знань.

В еволюційному плані розвитку логістики можна виділити наступні етапи, які для зручності сприйняття показані в таблиці 1.

Таблиця 1

Генезис логістики

Період	Назва	Опис
1	2	3
1920-50 гг	Період фрагментації	Ідея логістики ще не востребована. Її використовують як інструмент зменшення локальних витрат. (Наприклад, тільки при транспортуванні). Створення перших логістических організацій і спільнот. В 1915 г. в США створена Національна асоціація проблем управління закупками.
1950-70 гг	Період становлення	Найбільш інтенсивне розвиток теорії і практики логістики. З'явлення концепції «загальних витрат» в дистрибуції (розподілі товару), тобто витрати окремих етапів логістических ланцюгів тісно пов'язані між собою, що вимагає встановлювати оптимальне співвідношення витрат окремих ланцюгів ланцюга.
1970-80 гг	Період розвитку	Сформульовані базисні принципи логістики. Система бухгалтерського обліку ще не пристосована до виділення і порівняння логістических витрат і оцінки ефективності логістическої діяльності.

1	2	3
1980-90гг	Период интеграции	Путь дальнейшего развития логистики связан с интеграцией, то есть объединением всех областей деятельности в одну систему, в которой основой считается не продукт, а процесс в форме потока. Причем этим потоком можно управлять на любом этапе.
1990-до настоящего времени	Период развития интегрированных логистических систем	Существенные изменения в мировой экономике, ее глобализация, привели к революционным изменениям в мире технологий, усилению конкуренции, изменению подходов в организации сотрудничества и т.д.

Хочется отметить несколько иное развитие логистики в СССР и постсоветском пространстве. Это в первую очередь связано с тем, что при командно-административной системе планирования логистическая цепочка была подчинена определенным правилам, ее невозможно было изменить и, в частности, оптимизировать.

Наибольший толчок к развитию логистическая система получила во время индустриализации СССР, то есть при ограничении в ресурсах с одной стороны и необходимости в управлении и распределении ограниченными ресурсами с другой стороны.

Во время Великой Отечественной Войны можно сказать, что именно максимально отлаженная логистическая, если ее можно так назвать, система, позволила в кратчайшие сроки перевести большинство заводов по территории страны страны в более безопасные места; перебросить войска из Сибири и дальнего Востока; а после окончания войны довольно быстро страну восстановить.

Так же хочется остановиться на современных логистических концепциях:

1. Наиболее популярная логистическая концепция – «планирование потребностей и ресурсов». Ее целями являются сокращение запасов; высокое качество услуг; контроль деятельности по всей области логистической цепочки. По этим принципам работают системы: MRP/МРП – система планирования в материалах/планирования потребности в ресурсах. Система возникла в 1960-х годах в связи с использованием возможностей вычислительных систем. Стало заметно, что

в связи с задержками поставок начали возникать сложности не только с их учетом и отслеживанием, но и с самим процессом производства. Также практически невозможно было определить, к какой партии принадлежит данная деталь. Для предотвращения подобного рода проблем была предложена система планирования потребности в материалах: MPR (Material requirements Planning).

2. MPR (Material requirements Planning) представляет собой технологическую программу, с помощью которой становится возможным оптимально регулировать поставки в производственный процесс в реальном времени. Система позволяет оптимально загружать производственные мощности. Основными целями системы можно считать оптимизацию материальных потоков.

3. Далее следует отметить систему планирования ресурсов предприятия систему ERP (Enterprise Resource Planning System). Эта система вилась следующим этапом развития логистических систем. В отличии от предыдущих она позволяет моделировать не только производственные и финансовые, но и в некоторой степени информационные потоки и интегрировать их.

4. Наиболее распространенной на сегодняшний день является система JIT (Just-In-Time), то есть система «точно в срок». Основной ее смысл и, соответственно, задача, заключается в том, что если задано время, количество материалов, конечный результат, то можно оптимизировать потоки таким образом, что они будут поступать в нужное время и в

нужном количестве. Такая система позволяет минимизировать производственные запасы; работать на максимально коротких производственно-логистических циклах; иметь максимально эффективное информационное обеспечение; высокое качество сервисного обслуживания.

5. Современные технологии позволили оптимизировать предыдущую систему и создать систему ЛТ-2. Основная цель такой системы – максимальная интеграция всех логистических функций предприятия для максимальной оптимизации логистических потоков: минимизации уровня запасов, повышение уровня качества продукции и сопутствующего сервиса, максимального удовлетворения спроса, мобильности производства для удовлетворения потребительского спроса на самом высоком уровне.

6. Заслуживает внимания также концепция «быстрого реагирования» QR (quick response). Она представляет собой логистическую координацию между розничными и оптовыми торговцами с целью улучшения продвижения готовой продукции.

7. Система SCM (Supply Chain Planning) . Система «цепь поставок». Считается одной из наиболее оптимальных логистических систем. Эта система позволяет с одной стороны определить систему прогнозного планирования календарных планов, а с другой – планирование структуры цепочки поставок, их поэтапный анализ и контроль.

Вывод: из вышеприведенного анализа можно сделать вывод о том, что логистика как отрасль знаний и как наука появилась достаточно давно и развивалась достаточно активно. Причем логистика по праву занимает одно из ведущих мест в жизни современного общества так как формирует как спрос, так и его обеспечение. Причем свершает это при минимальных совокупных затратах, что весьма немаловажно для увеличения прибыли современных предприятий.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білоцерківський О. Б. Логістика : навч. посіб. для студ. екон. спец. / О. Б. Білоцерківський, П. В. Брінь, О. О. Замула, Н. В. Ширяєва ; Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". - Х. : НТУ "ХПІ", 2010. - 152 с.

2. Економіка логістичних систем: монографія / М. Василевський, І. Білик, О. Дейнега, М. Довба ; за наук. ред. Є. Крикавського та С. Кубіва. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2008. – 596 с.

3. Логістика: теорія і практика : навч. посібник / Даниленко А. С., Варченко О. М., Шубравська О. В. та ін. – К.: «Хай-Тек Прес», 2010. – 408 с.

4. Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства [Текст]: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей ВНЗ / В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз. - Х.: УкрДАЗТ, 2011. - 270 с.

5. Кислий В.М. Логістика: теорія та практика: навч. посіб. / Кислий В.М., Біловодська О.А., Олефіренко О.М., Соляник О.М. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 360 с.

6. Маркетинг і логістика: концептуальні основи та стратегічні рішення: навч. посібник у схемах і таблицях (для організації самост. роботи студентів ВНЗ). / С.В. Смерічевська, М.В. Жаболенко, С.В. Чернишева та інш.: за заг. ред. С.В. Смерічевської. – Львів: «Магнолія 2006», 2013. – 548с.

7. Моисеева Н. К. Экономические основы логистики: учебное пособие / Н.К. Моисеева. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 528 с.

8. Окландер М. А. Логістика : підручник для студ. вищих навч. закл. / М. А. Окландер ; Одеський держ. економічний ун-т. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 346 с.

9. Пономаренко В. С. Логістичний менеджмент : підручник / Пономаренко В. С., Таньков К. М., Лепейко Т. І.; за ред. В. С. Пономаренка. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2010. – 482 с.

*Рецензент д.э.н., профессор УкрГУЖТ Кирдина Е.Г.
Експерт редакційної колегії к.э.н., доцент УкрГУЖТ Уткина Ю.Н.*